

Op pad in Voornes duinen: vijf vogelaars, honderd soorten

In het weekend van Big Day is er weinig belangstelling voor de excursie naar het Voornes Duin en het Quackjeswater. Geheel ten onrechte, de vijf deelnemers beleven hun eigen Big Day: honderd soorten op één dag. Met dank aan de IJsvogel...blauwe schicht die op de terugweg zo vriendelijk was het honderdtal compleet te maken.

Lenny Langerveld

Een van de leuke bijkomstigheden van vogels kijken is, dat het je naar de mooiste plekken van Nederland brengt. Een onderdompeling in natuur en landschapsschoon. Die luxe is je niet gegund als je gaat vogelen in het Voornes Duin. Is het daarom dat slechts een handjevol mensen zich verzamelt bij slag De Stormvogel op deze vroege, nog nevelig-koude zaterdagochtend? Misschien wel. De autorit alleen al is een ware beproeving voor de verwende Gooise natuurliefhebber. Eerst worstel je je door de troosteloze rafelranden van Rotterdam, om daarna in het armageddon van de Europoort en Rozenburg te belanden: De eeuwig brandende fakkels van de petrochemische industrie. Opslagtanks, loodsen, kantoren, futuristische buizenstelsels. Het is het landschap van mijn jeugd. Ik viel in slaap bij het geruststellende gelige schijnsel van de eeuwige vlam dat door de gordijnen van mijn kinderkamer scheen. Dus ik sta hier wel, samen met excursieleider Erik Hans van Stigt Thans en Frank van de Weijer en doorzetter Carel de Vink en een vriendin uit Rotterdam.

Maar op deze duinpan hoef je je geen illusies te maken wat natuurschoon betreft. Je kunt kiezen, dat wel. Kijk je naar rechts, dan kijk je de Maasvlakte recht in z'n grijnzende smoel. Bergen kolen, rookpluimen, uitstoot van wie weet wat. Hoogspanningsmasten en voorbijrazende vrachtwagens.

Kraanvogels, strak in het gelid

De metershoge kranen kunnen met een beetje fantasie voor vogels doorgaan. Dreigende 'Kraanvogels', strak in het gelid. Lekker vogelen met deze immense dwaalgasten: het is onmogelijk om ze over het hoofd te zien, ze blijven roerloos staan en hun namen staan op de zijkant van de grof-gestaalde lijven geschreven: Boskalis, Ardea... Maar alla, waarom makkelijk doen als het ook moeilijk kan? We kiezen voor links. De dag kan beginnen. Het Oostvoornse meer is het gat dat ontstond, toen de Maasvlakte opgespoten moest worden. Het water is brak en het is een geliefd oord voor beginnende sportduikers en allerhande andere recreatie.

Oostvoornse meer

Op een dam in het water staat een visser tot aan zijn knieën in de ochtendnevel. We staan aan de noordkant van het meer, eerst bij slag De Stormvogel. Genoeg te zien: Een vlucht Regenwulpen, Kluten, de Kleine Zilverreiger, Visdiefjes, Bergeenden, Oeverloperjtes, een Witte Kwikstaart, Fitissen, Grasmussen. Canadese Gans, Scholekster, Kuifeenden, Knobbelzwanen, een Sprinkhaanzanger, Zwartkopmeeuw en een Groenpootruiter die met z'n lange snavel topzwaar lijkt te zijn. De watervogels zien we dubbel; ze worden strak gespiegeld in het rimpelloze water.

Vanaf de derde slag - Baardman - lopen we richting Noordzee over een langgerekt pad naar vogelhut *De Bonte Piet*. Door de duinen zijn we uit het zicht van de Maasvlakte en kun je je gemakkelijk op een Waddeneiland wanen. Zelfs de witte wieken van de Eneco windmolen kunnen die waan niet aantasten. We lopen door stekelig helmgras, in een landschap van meidoorns, sleedoorns, fluitenkruid, hondsdrif. Witte en rode duinrozen en de allereerste vlierbloesems van het jaar. Op een houten wand zit een St. Jacobsvlinder zijn vleugels op te pompen. We laten hem eerbiedig met rust.

Voorbij het Oostvoornse Meer, aan de kust

Twee vogels begeleiden ons op dit kilometerlange pad onafgebroken: de Nachtegaal die we niet te zien krijgen maar de hele dag horen en de Braamsluiper die ook wel het kleppermannetje wordt genoemd, zo leer ik van Frank van de Weijer. We zien hem goed zitten in de top van een struik. Maar ze zijn lang niet de enigen. Hier is beslist een vogelfeestje aan de gang, met veel genodigden: De Puttertjes, grootmoeder Slechtvalk, neef Blauwborst, de kleine Kneutjes en fiere achterneven Fitis. Een Bosrietzanger, Goudvinken, Boomvalk, Bruine Kiekendief, Zilverplevier, Rosse Grutto's, Lepelaars, Nijlganzen, Tureluurs... en dit zijn dan allen nog maar de vogels, want er is blijkbaar ook iets voor de vlinders georganiseerd. St. Jacobsvlinders, Dagpauwoogje, Atalanta, Klein Koolwitje en Bont Zandoogje beleven hun eigen doldwaze voorjaarsdag.

Maasvlakte

Halverwege de dag keren we het Oostvoornse Meer de rug toe, halen we diep adem en rijden we de Maasvlakte op. Erik Hans die hier eind jaren '90 bij toeval belandde en sindsdien regelmatig terugkeert, weet dat er ook zomaar tussen de loodsen en kolenoverslag vogels kunnen zitten. En ja, we zijn nog geen honderd meter op de Maasvlakte of we worden al beloond met een Patrijs. Kieviten, Aalscholvers, een Kleine Plevier, een Eider, een Rouwkwikstaart en Tapuit completeren het geheel. We vinden ze in braakliggende stukjes land en bij een crossterrein waar kleuters op mini-motoren brommen en zoemen als zelfvoldane muggen op een lome zomeravond.

Quackjeswater

Is de dag nu klaar? Welnee. Quackjeswater staat immers nog op het programma. Ik was wel eens

eerder met Erik Hans op pad geweest en toen was het me ook al opgevallen: bij Erik Hans krijg je drie excursies voor de prijs van één. Verder weer, al maar verder. Het oude land op. De natte duinvalleien van het Quackjeswater zijn een unicum in Nederland. Het zijn jonge, springlevende duinen, onwaarschijnlijk rijk aan planten en dieren. Je vindt er duinkommen vol orchideeën en meer dan de helft van alle wilde planten van Nederland. En alsof dat nog niet genoeg is: tweederde van alle Nederlandse broedvogelsoorten broedt hier, waaronder de Nachtegaal. Het zijn indrukwekkende cijfers, maar de duinen overtuigen ook wel zonder al die cijfers. Het is sprookjesachtig. Een duinlandschap als een kathedraal. De bomen buigen zich boven je hoofd majestueus naar elkaar toe als gewelfde zuilen. Zonlicht laten ze maar mondjesmaat toe. Duindoorn en sleedoorn nemen de lambrisering tot borsthoogte aan weerszijden voor hun rekening. Onderweg zien en horen we nog de nodige bosvogels die we tot dan toe gemist hadden. We horen aan het steeds luider wordend gezang, geknars, geroep en gejubel op de achtergrond al van verre dat we het Quackjeswater naderen, een duinmeer uit de 17^e eeuw met vochtige elzen en een wilgenbroekbos eromheen.

De duinen bij Quackjeswater

Dit was de eerste plek waar de Kleine Zilverreiger in Nederland ging broeden. Vandaag de dag brengen vooral Lepelaars, Aalscholvers en eenden er hun jongen groot, al laat ook de Kleine Zilverreiger zich niet onbetuigd. Het is een waar watervogelspektakel, met de Geoorde Fuut, Meerkoet, Dodaars, Slobeenden, Kuifeenden en Krakeenden.

Nieuwe natuur

Zo, klaar, het was een geweldige dag. Vergeet het maar. Erik Hans heeft naast de Provinciale weg

bij Rockanje vanuit z'n ooghoeken twee net aangelegde natuurwingsgebieden gezien. Midden in de polder worden een paar weilanden omgeturnd in drassig land. Het is een spectaculair gebiedje. Kluten broeden er middenin de wei, samen met Kieviten en Grutto's. De Bonte Strandloper scharrelt genoeglijk rond, net als de Kleine Plevier, Gele Kwikstaart en Temminck's Strandloper.

De nacht valt bijkans en we hebben 99 soorten in het vizier gehad. 99 soorten, dit was een hoogstpersoonlijke, eigenhandig uit de grond gestampde Big Day! We gaan naar huis, tevreden

met het resultaat, beetje jammer wel dat we er geen honderd van kunnen maken. En dan, in het laatste daglicht, schiet er een blauwe flits over de A15 bij Schiedam. Bingo! Een IJsvogeltje. Gejuich in de auto. Honderd soorten gezien. Althans, de mannen. Ik heb er helaas wel wat gemist, moet ik eerlijkheidshalve opbiechten. Ik was wel eens te laat, of te vroeg, of teveel naar rechts, of even aan de andere kant. En soms lag ik in het zonnetje met m'n ogen dicht de vogels in mijn hoofd te tellen. Maar die doen niet mee, heb ik begrepen.

*De lijst met alle honderd soorten is in bezit van Erik Hans van Stigt Thans. Op aanvraag leverbaar.

Foto's: Lenny Langerveld

Illustratie: Carel de Vink

